

Amžinojo poilsio atgulė Vincas Krėvė, jo žmona ir dukra jaukiose Subartonių kapinaitėse.

Vinco Krėvės muziejaus lankytojai iš Alytaus Putinių gimnazijos.

Pas Vincą Krėvę Subartonyse

Gegužės 12-osios saulėtą popietę Putinių gimnazijos II–IV klasės mokiniai bei mokytojų būrelis išvyko į Vinco Krėvės-Mickevičiaus tėviškę Subartonyse (Varėnos r.). Atvykus į atnaujintus rašytojo namus (renovacija truko pusantį metų) mus pasitiko muziejininkė Laimutė Raugevičienė, kuri yra artima Vinco Krėvės giminaitė (rašytojas – jos močiutės brolis!).

Mūsų III klasės gimnazistės Beata bei sesės Elžbieta ir Emilija šiai išvykai buvo išmokusios iš V.Krėvės „Dainavos šalies senų žmonių padavimai“ poetiškai skambantį tekstą iš padavimo „Milžinkapis“.

Susitikimo pradžioje lietuvių literatūros klasiko žodžiai jo gimtinėje po šimto ir daugiau metų skambėjo ir prasmingai, ir iškilmingai. Juk jau 1912 metais Vilniuje pasirodė šis kūrinys, kada rašytojas maste ir kūrė apie Lietuvą, jos didingą ir garbingą praeitį tolimate Baku.

V.Krėvė-Mickevičius, vyriausiasis vaikas, giminė 1882 metų spalio 19 dieną Subartonių kaime, netoli Merkinės, gausioje šeimoje, nors iš 12 vaikų 5 broliukai mirė dar būdami mažutėliai. Būdamas gausus bernaitis būsimasis rašytojas mokėsi privačiai pas kaimo mokytoją, paskui Merkinės pradžios mokykloje, o tėvų noru išstojo į Vilniaus kunigų seminariją tepasimokėti vos dvejus metus dėl pašaukiamo stokos.

Toliau ambicingo, talentingo jaunuolio keliai vingiavo per Ki-

III klasės gimnazistės Beata, Emilija ir Elžbieta skaito Vinco Krėvės padavimo „Milžinkapis“ poetiškai skambantį tekstą.

jevo, Lvovo universitetus, o vėliau atsidūrė tolimalajame Baku, kur realinėje gimnazijoje dėstė rusų kalbą ir literatūrą. Jaunajį mokytoją itin gerbė ir mylėjo azerbaidžaniečiai. Vasaromis griždavo gyminė, bendraudavo su paprastais kaimo žmonėmis, rinko, užrašinėjo taušokės šedevrus.

Su šeima grižėsi į nepriklausomą Lietuvą V.Krėvė daug nuveikė ir politikos, ir literatūros baruose, profesoriavo Vytauto Didžiojo universitete Kaune.

Buvo itin geri draugai su rašytoju Baliau Sruoga. Kadangi Sruoga buvo žymiai aukštesnis už Mickevičių, pastarasis juokaudamas klausdavo Sruogos, ar pas jį dar nelyja, o tas atsakydavo, kad ne.

Tai tokia legenda sklando apie šiuos dviejų rašytojų ūgių skirtumą.

Muziejininkė sugalvojo itin įdomų edukacinių užsiėmimą. Po visą nedidelę sodybą ieškojome Baliai Sruogai bei Vincui Krėvei-Mickevičiui priklausiusių daiktų, o poto iš tų daiktų sužinojome su rašytojais susijusių istorijų.

Pasirodo, V.Krėvės apsakymė „Skerdžius“ aprašyta Grainio liepa iš tikrųjų augusi netoli Mickevičių sodo. Tiesa, toje vietoje padodinta nauja liepaitė, nes senosios kelma po gabaliuką turistai išsivežiojė. O šiai liepelei, kad ne sumelavus, irgi jau einą šešiasdešimt metų...

1913 metais susituokė su savo mokinė Žydaite Rebeka Karak (be-

je, ji buvo gerokai aukštesnė už savo vyra, tačiau jiems tai nė močiai).

Muziejaus šeimininkė Laimutė priminė dar vieną anekdotinę situaciją iš V.Krėvės-Mickevičiaus gyvenimo. Jis mėgo kolekcionuoti mažus daiktus. Taigi atsidūrės su mažu pistoletu rankose prie Rebekos, abejojančios, ar tekėti už jaunuolio iš tolimojo Lietuvos krašto, tragomiškai šūktelėjo: „Jei tu už manęs netekési, aš nusišausiu.“

Taigi ji vis dėlto buvo pakrikštysta ir tapo Ona Marija bei ištekėjo už V.Mickevičiaus. Per vestuves iš rašytojo gausaus giminių būrio tebuvo tik vienas astovas. Mamai santuokos palaiminti irgi neteko. 1914 metais Krėvėms gimė

dukra.

„Užbėgdama už akių pasakysiu, jog Antrojo pasaulinio karo metais žmonos vos neuždarė į getą, tačiau kai vyras jai išsirūpino azerbaidžanietės pasą, moteris liko gyva. Vyresnioji dukra Ona Aldona (jei norite žinoti apie dar vieną dukrą – apsilankykite muziejuje) ištekėjo du kartus, tačiau vaikų taip ir nesusilaukė, taigi Krėvė liko be anūkų. V.Krėvė Azerbaidžano gyventojai vis dar prisimena, jis labai gerbia bei laiko savu. Vėliau iš mokytojo tapo pirmuoju Lietuvos konsulu Azerbaidžane, išdavinėjo pasus žmonėms, kurie bėgo nuo Rusijos represijų, – tėsė pasakojimą muziejininkė Laimutė apie sudėtingą rašytojo, politiko V.Krėvės gyvenimą. – Grįžęs į Lietuvą tapo Šaulių sąjungos pirmininku ir 1923 metų sausio 15 dieną Šaulių sąjunga kartu su Lietuvos kariuomene išvadavo Klai-pėdą. Prasiskynė kelią ir į laikinąjį Lietuvos Vyriausybę, tačiau supratęs, kad Lietuva iš Sovietų Sąjungos gniaužtu jo jégomis nebus išlaivinta, Krėvė atsistatydino. 1944 metų liepą, vengdamas bolševikų represijų, su šeima pasitraukė į Austriją. DP (perkeltyjus asmenų) Glasenbacho stovykloje iškūrė lietuvių gimnaziją, buvo jos direktorius. Redagavo žurnalą „L.Tėvynę“.

1947 metų balandį persikėlė į JAV, apsigyveno Filadelfijoje, Pensilvanijos universitete dėstė rusų, lenkų, lietuvių kalbas bei lietuvių literatūrą. Mirė 1954 metų liepos 7 dieną Marple gyvenvietėje, netoli Filadelfijos, išstiktas širdies smūgio. 1992 metų spalio 19 die-

ną 110-ujų rašytojo gimimo metinių proga V.Krėvės ir jo žmonos palaikai iš Putnamo lietuvių kapių Konektikuto valstijoje buvo perkelti į giminę Subartonių kapines. 2006 metais prie tėvų iš amžinojo poilsio vietą atgulė ir juju dukra Ona Aldona Mošinskienė.

Mažutėse jaukiose Subartonių

kaimo kapinaitėse uždegėme žva-

kelę, pamerkėme gėlių ir tylos bei

susikaupimo minute pagerbėme

plačią Mickevičių giminėlę, kuri

ilsisi aukščiausioje kapinaičių vie-

toje.

Muziejininkė L.Raugevičienė

kviečia ir jus apsilankytis V.Krėvės

namuose žadėdama daugiau nau-

juj edukacinių programų.

Viktorija STANKEVIČIŪTĖ

Putinių gimnazijos III a kl.
mokinė, jaunoji korespondentė

Muziejuje.

Domanto ALEKSYNO, IV b kl. mokinio, ir Eglės JUODŽIUKYNIENĖS nuotr.